

Հայկական եռագույնի տն մայրաբաղավում

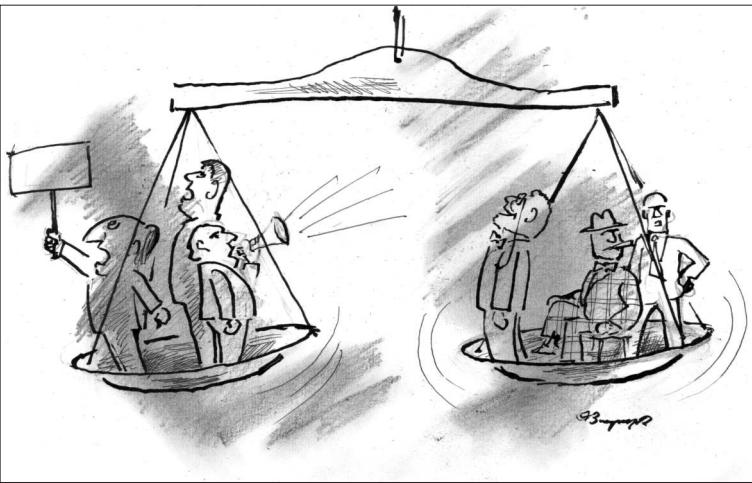
Միջազգային գործընթացներից մինչեւ «Ճառանգության» համագումար

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉՈՒՐՅԱՆ

Այս, ինչ կատարվում է Դրդգանում, ցավալի է, բայց ուսուցանող: Արեւուտիքի ու Ռուսաստանի մրցակցության առանձնադես սուր դրսեւորումներից մեկի համատեսում է կատարվողը Եւ զգուշացում այն Երկրներին, որոնք խաղարկում են ԱՄ-ի Եւ Ռուսաստանի հետ փոխմիջփոխ սիրա-

բանելու գործելակերպը:

Ղրղզսանում սկսված միջէրնի-
կալան բախումները թերեւ անտի-
կյան եւ ռուսական ռօպանական
քրազաներից կիրճեներեւ հեռու-
են, սակայն հսամ գիտացավանը
են այս երկու դետուքյունների հա-
մար. ԱՍՄ-ի համար Ղրղզսանն
աղախով ճանաղարի էր զինան-
թերի հասցենու Աֆղանստանի իր

զորեթին՝ շրջանցելով վասնգավոռ Պակիստանը: Ուսասատանը կուղենար փակված տեսմել ամերիկյան «Մանաս» ռազմաքաղաքան Դրդութանում, դա ման անհանգամցանում է, սակայ ուստանութեն ժամանում նաեւ Օքունքաւայի խնդրանին արձագանել՝ խաղաղադարձ ուժեր ուղարկել Բիշեմ: «Ենթին խնդիր է» դաշճառաքանությանը: Անգամ ՀԱՊԿ ազգային անվանգության բարուդարձերի հավաքին չի որոշվել ՀԱՊԿ դայմանագրով նախատեսված ռազմական օգնությունն անդամներին ուղարկել: Ուսասատանը, զննեատեսանությունը վերցնել իր Վրա, չնայած արյունահեղությունն ընդհանրաբես կարող է անկայունությամբ սղանաբողջ միջինասիական տարածին եւ անդրադաներ ումենալ ողջ աշխարհի մակարդակով: Դրդութանում իրավիճակը դրւու է եկել հշխանության վերահսկողությունից, հարավում բանությունները չեն դադարում:

Stu Łq 3

Իրանի գերազույն դատարանի նախագահը
հանդիմել է հայ համայնքի ներկայացուցիչներին

Իրանի հվալամական Հանրապետության գերազույն դատարանի դատատունական կայսերչի՝ «Դիվանական գործություն»-ի ՏԵՂԵԿԱԳԸՄ մաճ՝ Իրանի գերազույն դատարանի նախագահ այսթուլա Սոհելենի Գորբանին հանդիմել է ԹԵՒՐԱՆԻ հայոց թեմի առաջնորդ Սեղոնի արթողիկոնու Սարգսյանի եւ Իրանի ՄԵԶԼԻՍԻ հայազգի դատաքանակութիւնի հետ։ Հանդիման ընթացքում ԻՐԵՆ գերազույն դատարանի նախագահը նշել է. «Հուսով եմ՝ այն միասնությունը, բարեկամնությունը,

սեր, որ գոյություն ունեն իրանականացած համայնքների միջեւ, հարատել կլիման: Նաև անահատ համայնքների միասնության շարունակությունն աղափառվելու հաճար անչափ կարենու են: Դուրսնում նշված է, որ Քիստոնյաները սիրու եւ ճամարտության հետեւողներն են, հուսակ եմ միասին կաշամական արդարության եւ իմասնության ճանապարհը, որն ավելի կամրադների մեր միամնաթյունը»: Սկզբու մասունքը կամ առաջ է առաջ կամ առաջ է առաջ:

Երեկ մայրավայրի փողոցներում «բայլում, դարում, եգում» էր հայոց եռազգությը: Կարմիր, կապոյս, ծիրանագոյն գոյսներով հագուստներով հայ երիտասարդները այդ քվում տարեր բուհերից ուսանողներ, դարային համույթներ, սկիզբանահայ երիտասարդներ՝ վարչադես Տիգրան Սարգսյանի հովանավորությամբ, տնօնմ էին Դայկական դրուժի օրը՝ հունիսի 15-ը: Ամենուն ծածանվող երագոյնն՝ հատկանշեն երիտասարդների ձեռքերում, մեծ կտահություն է ներշնչում վաղվա հանդեղ, տախո միասնական լինելու հիմքեր: «Ես սիրու եմ մեր դուքը, այս ուրախության, վաս գոյսներով է: Միշտ հմարաւանում են նրա տեսնից», ասաց ուսանող Լիլիթը՝ փաթաթված կարմիր-կապոյս-ծիրանագոյն դրուզով: Նախաձեռնությանը մնացի էր նաև Ուսասանի հայերի միության երիտասարդական կազմակերպությունների աստղագիան: Միջոզառումն ուղեկազմե համերգային ծրագրվ:

5. U.

**Ուսաստանում
բնակվող
ջավախահայերի
կոչք՝ միջազգային
հանրությանը**

Ուսասատանի հայկական «Երկրամաս» թերթի փոխանցմանը՝ Ուսասանում ապրող ջավախահայեր տարածել են հայտարարություն, որում ասված է. «Համաշխարհային հանրությունը դատաղարում է Գազայի շրջափակումը Խորայի եւ Եղիտոսի կողմից, սակայ ճիենույն ժամանակ արդեն բանի տասնամյա ամբողջ աշխարհի աչի առաջ Թուրքիան եւ Աղրեջանը շարունակում են շրջափակման մեջ դահել Հայաստանը: Դրա դաշտաներից մեկը Լեռնային Ղարաբաղի միջազգային ճանաչման հարցն է եւ չուժված հակամարտություն: ճիշ նույն վիճակում է նաև Պաղեստինը եւ մանավան՝ Գազայի հատկածը: Այս ամենի հետ արժեքնից մեկն էլ հայկական լրատվական միջոցներում տարու դարձած նոտեցումն է կամ, որեւ արձագանիր դեղում, դրա հակահայկական ընդգծված դրսությունը: «Ազգը» Երեկվա հանրում ներկայացրել է Վրաստան Հայաստանի ԱԳ նախարար Եղվարդ Նալբանդյանի այցելության նասին տեղեկատվություն հավելմանք, թե Վրաստանի հայությանն առնչվող հարցերին Երեկոյն համոդրումներում անդրադարձ մասին վրացական լրատվական միջոցների տարածած տեղեկություններում ոչ մի բառ չկա:

Զավախսին առնչվող բնարկումների մասին վրազական մամուլը լուս է

բանյանը հանդիպում է ունեցել
իր գործընկերոց՝ Գրիգոր Վաշանի
հետ: Ողջունելով Եղիսարդ Նալբան-
դյանին՝ Գրիգոր Վաշանն ըստ է
զնահատել արքեր բնագավառնե-
րում Հայաստանի հետ զարգացնող
համագործակցությունը եւ օծել, որ
Վրաստանի իշխանությունները բա-
ղադական կամք ունեն առավել խո-
րացնելու եւ ընդլայնելու փոխզոր-
ծակցությունը երկու երկրների մի-
ջև: Եղիսարդ Նալբանդյանի խոս-

Ի՞վ, Յայստանի եւ Կրաստանի դ
կավարությունները շահագրքվա
են անրադնելու եւ զարգացնել
բարիդացիական հարաբեր
ություններ:

Բանակցությունների օրականությունը պահպանվում է գործադրության մեջ՝ սահմանափակ պահպանային գործադրության մեջ:

Ի ի բաղադրական երի տեղաւորժի
ոյուրացման առնչվող հարցեր։
Դայաստանի ԱԳՆ-ի տեղեկա-
վության համաձյան, Դայաստանի
Եւ Վրաստանի արտօրծնախարա-
ները ճանաբանական բնարկել են վի-
րահայությանը հուզող մի շարժ խն-
դիրներ։ Գրիգոր Կառաձեն ներկա-
յացերէ է դրանց լուծմանն ուղղված
Վրաստանի իշխանություններին
ծրագրերը՝ մասնավորաբես աշ-
խատաելերի ստեղծնան, ճանա-
դարիների կառուցման եւ կրթ-
կան ու մշակութային հաստառո-
ւոյնների դայանաների բարելավ-
նան ընտառակարգելում։

Երկուաշբթի, օրվա երկրոյ կեսին, Կրաստանի նախապահի տաճարած ուղարքինը Հայաստանի արքորդնախարար մնելու է Բարում, որ Օրան ընդունել է Նախագահ Սիլվեր Սաակասվիլին: Վերջինս գրինակություն է հայսներ Հայաստանի եւ Կրաստանի միջև հաստաված բարիդրացիական հարաբերությունների առնչությամբ: Սաակասվիլու հետ ես արծարծվել են Վիրահայությանը նաև հոգոր մի շարք խնդիրներ, որանց լուծման ուղիները:

Խաղողի մթերման գներն ավելի կլինեն անցյալ տարվանից

Հակասիացրեց Երեւանի կոնյակի զործարանի սարեւել

Եթեանի կոնյակի գործարանը (ԵԿԳ) այս տարի կմթերի 29 հազար տոննա խաղող՝ անցած տավա 31 հազար տոննայի դիմաց: Խաղողի 1 կգ-ի գինը, անձնայն հավանականությանք, ավելի բարձր կլիմի անցյալը տարվա ճեթերան գնից, որն է Տավուշի մարզում ճեթեված խաղողի 1 կգ-ի դիմաց՝ 130 դրամը եւ Արրաւայն դաշտի խաղողի 1 կգ-ի դիմաց՝ 120 դրամը: Այս մասին երեկ հրավիրված ճանովի սովորի ժամանակ հայտնեց Եթեանի կոնյակի գործարանի սնօրեն Արա Գրիգորյանը՝ ավելացնելով՝ «Ես հայտարարում եմ մեր ընկերության մթերման գները, այլ ոչ թե երկրության խաղողի մթերման գները»: Նա նաև նշեց, որ մթերման այս բանակը մոտ 15 հազար տոննայով ավելի է գործարանին անհրաժեշտ բանակից, այդուհանդեռ, ընկերությունը գնում է դրան եւ մեծ տարողությամբ 500 հազար լիտրանոց դահմաներ եւ է ձեռք բերել խաղողի սովոր դահմանաւագործություն համար:

Ընկերության մասնակիցները հայտնվեցին, որ իրենք շարունակելի են հաճախորժակցել այն բոլոր գոյսացիներին և այլ անցած աշխատանքներին, որոնք անցած աշխատանքների ընթացքում իրենց գործընկերներն են եղել: Սակայն դայնանագրերի մոտ 20-22 տոկոս կրանում է լինելու եւ մոտ 10 տոկոսի վերաբաշխում: Վերջինս վերաբերում է այն խաղողագործներին որոնք կամ կամ պատճենագործեն, որոնք մի քանի աշխատանքում են սկսել աշեցնել եւ այս աշխատանքում միանալ է ասաման: Ինչ վերաբերում է բերքին, առաջ Արագորյանն ասաց, որ լավ բերք է սպասվում, բայց ոչինչ երաշխա-

ARMENPRESS

ած չէ: Նա օրինակ բերեց վեր-
Տավուշի մարզում տեղի ունե-
լաւառվագությունը, որի ժամանու-
թի 100 տոկոսը իրենց բերեց-
է Արդ Տավուշություններում
անի կողմանակի գործարանի հա-
մար ուներ հավաքանաքար հետ-
անջըլեն:

Անյակի վաճառքի ծավալին
արդառնալով՝ ընկերության դե-
պարն ասաց, որ այն անցյալ տա-
րվագի է 36 տոկոսով: Այս տարվա-
սցիում հայկական տուկայում ի-
նձնան ծավալները վերականգն-
են, իսկ ռուսական ու ուկրա-
իան տուկաներում դեռ ոչ: Այս
ությանք ընկերությունը մարկե-
տային նոր խայլեր է ձեռնարկում:
Գրիգորյանը ցանկություն հայս-
ու այս տարվա վաճառքի ծա-

Վալները գրնե 10 տոկոսվ աճեն:

Դարցին, թե ինչողեւ է կոչվելու
հայկական կոնյակը, որի վերաբե-
րյալ վերջերս կատավարությունը ո-
րում է ընդունել, ԵԿԳ սնօւենը
դարձարանեց, որ հայկական կո-
նյակը շատումակվելու է կոչվել հայ-
կական կոնյակ Դայասաւանում, ար-
մանակի կոնյակ՝ ռուսաեղու եղան-
երում եւ արմենիան բրենիֆ՝ մնա-
ցած երկրներում, այն աճրողջու-
թյանը սասցվելու է Դայասաւանու-
թեւ Լեռնային Դարարախում աճեց-
վող խաղողից: «Արքուն» կոչվելու
այն խմիչք՝ բրենիֆն, որի բաղադր-
ության 60 տոկոսը կարող է լինել
տեղական խաղողից, իսկ 40 տոկո-
սը՝ ներմուծված: «Պայսնի էլ չէ, հին-
մա որեւէ մեկն արտադրությունը է արքուն
թե՞ ոչ», ասաց Արև Գրիգորյանը:

DR. G. GÖTTSCHE

Միջազգային զործընթացներից մինչեւ «Ճառանգության» համագումար

Պարզից էլ դարձ է, որ այստեղ լուծվում է գույ ամերիկանական մշակութային խնդիր: Եթե այն ասից հետո ընկնես ու զինված միջամտություն դահան չեն անծայր Ռուսաստանից՝ խաղաղադահի անվաճակ, ինչն անում է դրզգների ժամանակավոր կառավարության դեկապարզ, իմացիր, որ դեռությունն արդեն դժվար է հայտնաբերել ու նաեւ գազագեցրել են մյուս խուռա խաղաղողին: Խոկ ուզեմների կոտորածն արդեն ոչ մի տաճարանության մեջ չի տեղափոխվում:

Աշխարհի երկու գերիզորների շահերի բախման կիզաքը կետում հայտնված դեռլույնն, այդիսպակ, փալախի վերածվել է ժամանակուն այդովի կամ դրան մոտ իրավայի հնարավոր է աշխարհի այդովի կիզաքետքը ից ուզածում, այդ թվում, Ասված չանի, մեր տարածաշահանում ես: Այսինքն՝ վերլուծելու եւ համադասելու համար կա:

Ի մեջ շատերը կիրխարինվեն: Այ հենց դրանից կախված կիրխի, թէ ում հետ է լինելու նա՝ արմատական աստիճանի հրդարանական ընդդիմության, թէ՝ չափավոր ընդդիմության: Բնիս է, «Ժառանգությունը» բաղադրական կամ կյանքում նույն ազդեցությունը չունի, ինչ անցած խորհրդարանական ընտրություններին ունեցավ, եւ հետո ազգյուն կուսակցությունում տեղի ունեցած ներիման գործընթացները ես բավական թուլացրին այս կուսակցությանը եւ չեղոնացրին նրա ազդեցության վեևտուն զգայի ճասց, սակայն նրա հետ կապված խնդիրը նաև խաղեղային է եւ վերաբերում է ողջ բաղադրական դաշտին: Իհնա դրված է ընդհանրապես ընդդիմության դիմագծի հարցը: Թե ո՞վ վերջնականացնեա կտանի «Ժառանգության» իր ազդեցության ոլորտ, այդ ասմոնի ժեսականարեն հենց կտրվի ընդդիմադիր գերակի ընտրազանգվածին գրավելու հասարակության բարեկարգության բարեկարգությանը: Այսինքն՝ խնդիրն այստեղ հոգեբանական ընդդիմության սարքեր թեւերի միջեւ հոգեբանական կրիկ է գնում, չնայած հաղորդին առ նյութական դաշտում է սպասում՝ ընդդիմադիր էլեկտրոալ զանակածի մեջ մասման իրենու անելը: Այս իմաստով՝ «Ժառանգությունը» մինչեւ հուլիս 10 ու դրանից հետո դեռ Երևան չեն դադարի խնդրումները, որովհետեւ, ծհանր է, խորհրդարանում «Ժառանգությունը» առ լավ համար գործակցում է ՀՀԴ-ի հետ, սակայն որ յի նշանակութանքը որ խորհրդարանից դուրս էլ այդուն կլինի՝ «Ժառանգության» մեջ բավական ազդեցիկ թեւ է նաեւ ԿԱՎ-ի համարակալությունը: Եթեն եթե՛ց առ օրդենադաներին մեջ

հակված թել: Եթի հետց այս գործընթացներն վերաբեր ջակես նմել նկատ ունի Շաֆի Շովկան նկանակիսյանը, ես ասում եմ, որ կուսակցության համագումարը ջրաքանակներու Ու անկախ այն բանից, որ մեկ օ առաջ ասաւ լիսած «Ժառանգության» ներկայացուցիչները դարձու թյուն չեն մասնաւում իրենց համակրանցների ու հակառակների մեջ, իսկ Արմեն Մարշերուսյանն ասում էր, թե եկրի զարգացումը դեմք է ընթանա Հայաստանի երեսնախազահների եռանկյունուց դրւու, սակայն ակնհայտ է, որ հետո երեք նախազահների ազդեցույթների դպրությանը մեջ մասնաւում է իր սպեცները նետում եւ «Ժառանգության» դպրությանը, եւ «Ժառանգության» համար դպրությանը, եւ առհասարակ Հայաստանի խաղաքական դաշտում ընթաց գործընթացների վրա:

Հայտնի դարձան «Լավագույն գիտական աշխատանք» ամենամյա մրցույթի հաղթողները

Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիան եւ Ուսասատանի հայերի միջությունն անցկացնում է նաև ամսնամյա «Լավագույն գիտական աշխատանք» ավանդական դաշնած մրցույթը, որն իրականացնում է ՀՀ ԳԱԱ գիտության զարգացման հիմնարդարանը: 2009 թվականի մրցութային ֆոնդը կազմել է 9 միլիոն 250 հազար դրամ, որն այսօր, ակադեմիայում կայանալիք հանդիսավոր ընթացքում կտրվի հինգ անվանակարգերում մրցանակային տեղերի հավակնորդներին: Կռաջին տեղի մրցանակային գումարն է 1,5 միլիոն, երկրորդինը՝ 350 հազար դրամ: Երրորդ տեղի մրցանակի գումարը Ուսասատանի հայերի միջությունը լրացնից տրամադրել է իր հիմնադրման 10-ամյակի առիթով: Մրցույթին ներկայացված 38 աշխատություններից հաղթող են ճանաչվել՝ հասարակական գիտությունների անվանակարգում առաջին տեղը կիսեցին Վա-

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հրամակիչները փաստեր խեղաքյուրում են, աշակերտները՝ տուժում

Ամենամեծ բացքողումները հայոց լեզու եւ գրականություն առարկայի դասագրեսում են: «Ուսուցիչ Գոհար Կիրակոսյանը չի զարմանում, որ ընդունելության բնության ժամանակ հայոց լեզվից խայտառակ արդյուն գրանցվեց: Հմար՝ անընդհանուր փոփոխություն ու բարդացող դասագրեսն են: «Ուսուցիչների համար էլ է դժվար, որովհետեւ եղածը չի բավարարվում: Լրացնոցից գրականություն ենի տրամադրում: Կամ էլ տեսրերի մեջ թեատրում: Համարես 7-րդ դասարանի հայոց լեզվի դասագիրքը թյուրիմացություն է: Դաշտավոր չէ ձեւաբանությունը մեկ տարում անց-

ԱԵԼ: Նախկինում նոյն ծավալով թե-
ման դասավանդում էին 3 տարում։
Այժմ ձեւաբանության մի մասը մաս-
րել են շարահյուսության բաժնում։
Բայց դասավանդում ենք, բայց սեղո-
մեկ տարի հետո ենք անցնում։ Ինչ-
ու դեռ կարելի է բայց անցնել առանց
սեղու բացատրելու, ասում է մանկա-
վարժ։ Գրականության դասագրում
էլ թվականներու մեջ խեղաքայլությունը։
«Գրեի գոյնի թվականն է սխալը»
ԱԵԼԿԱՅԱԳՎԱԾ: Մի գրում ԱԵԼԿԱ-
ՅԱԳՎԱԾ էր 4-5-րդ դդ., մյուսում՝ 5-6-
րդ։ Երրորդում՝ 4-6 դդ։ Սեսրոյ Մաս-
տինի ծննդյան թիվը՝ 360-361 թթ.,
բայց որոշ գրերում ԱԵԼԿԱՅԱԳՎԱԾ էր
362։ Խաչատր Արքայանի ծննդյան
թիվ ընտրում են 1809-ը, բայց այս
գրերում հանդիպում են 1805 թ.։
Որ պարզ պահպատճենում հաճախ

Իր տարբեր դասագրելու համար
նոյն իրադարձության թվուր չեն
համապատասխանում, Սկրչացանը
չի հերփում, սակայն առաջակում է
ուշադրություն դարձնել ոչ թե Վրի-
դումներին, այլ գիտելիքներին: Նա
առաջարկում է դասագրելի համար
սահմանել չ չափորոշիչ՝ բովանդա-
կային, ձեւավորման, սանիտարակ-
ականին:

Դանցով դեմ է առաջնորդվեն
հեղինակները դասագրերը կազմե-
լիս: Այդ կաղակցությամբ արդեն
կազմակերպվել են մի շարժ բնար-
կումներ: Զափորոչիչների դարագա-
յում էլ գրեր կարող են կազմել տար-
բեր հրատարակչություններ: Սա հոլ-
սադրող է, որովհետեւ բացառված
է, որ չափորոշչիչ դարագայում է
տարբեր կերպ չեն ներկայացվի թվա-
կաններն ու անապահումները: Նե-
տարար դեմ է դասագրերը կազ-
մեն ոչ թե հրատարակչությունները են
կիրառով դասագրերի այլընտան-
իային մեթոդ, այլ կրթության եւ գի-
տության նախարարությունում ա-
ռանձին մարմին ստեղծվի, որը գիտ-
ականների ու ճանակավարժների
համատեղ զաներով կկազմի դա-
սագրեր:

ՀԱՍՏԱԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

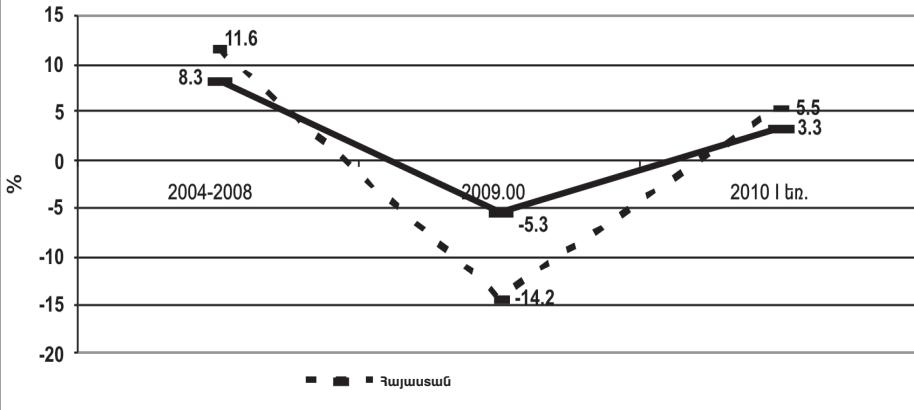
Ի ԱԵՐՉՆ ԽԱՂՔԱՀՈՒՐՆԻՄ ԵԱՖ ՃԳՆԱԾԱՄՊ

Համաշխարհային ֆինանսամենտական այս գզնաժամն իր չափերով ու խորությամբ բացառիկ էր բոլոր երկրների և մասնական դատարկան մեջ։ Դեռևս վաղ է համարել, թե զգնաժամը լիովին հաղթահարված է, սակայն այն հանգանանք, որ աշխարհն արդեն իսկ դիմագրավեց ուժեղագույն և նետական ցնցումներին, թույլ է այլիս այս փոփոխություններ անել ու համարդատասխան դասեր բաղել։

ճգմածանք տարբե Երկրների համար ունեցած ինչպես ընդհանրություններ, այնպես էլ առաջանահասկություններ՝ կախված կոնկրետ Երկրների սնտեսությունների ու վարչող սնտեսական բաղադրականության յուրահասկություններից: Պարզ ու հասկանալի լինելու համար, թե իրականում ինչ ճանադարձ անցավ Հայաստանը, ինչ վիճակում են ճգմածանք հաղթահարման առողջությունը, առավել նոյատակահարման է ներց ցուցանիշները համարել այլ Երկրների ցուցանիշների հետ: Քանի որ որեւէ Երկրում ճգմածամի ազդեցություններն ու հետեւանմերը հասկանալու, ինչպես նաև իրականացված բաղադրականության արդյունքները գնահատելու համար ընդունված է համեմատության չափանիշ ընտել սվյալ Երկրի հետ կառուցվածքային նմանություններ ունեցող Երկրների սնտեսությունները, այդպատճառով Հայաստանի սնտեսական փաստագիր իրավիճակը նոյատակահարման է բնակելի ԱՊՀ եւ մերձբալյան Երկրների սնտեսությունների հետ: Համեմատության համար համարված են Աղրթեցանի, Բելառուսի, Վրաստանի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի, Սուլունվայի, Ռուսաստանի, Տաջիկստանի, Ուկրաինայի սվյալներ՝ չչին բացառություններով, դայնանավորված որոշ ոլորտներում մեկ-Երկու Երկրի սվյալների բացակայությամբ:

Ընդհանուրաբես, տարիներ շարունակ սնտ-սական աճի բարձր տեսլու արձանագրելու ընուհիվ, Հայաստանը ԱՊՀ եւ մերձքալիքան եւլրութիւ շարուն մակրոտնտեսական հիմնա-կան ցուցանիւնների նաև կարդակներով գրավելի է առաջարար դիրքեր: Այսպէս, 2004-2008 թթ. միջին տարեկան սնտեսական աճը Հայաստ-անուն կազմել է 11,6%, երբ ԱՊՀ եւ Մերձքալ-իքան եւլրութիւն այդ ցուցանիւով 8,3% էր:

ՀԱՅ ՖԻՂԻԿԱԿԱՆ ԾԱՎԱԼԻ ամի ինդեքսի (ՏԱՏԵԽԱԿԱՆ աճ) համեմատական. ՀՀ-ԱՊ
ԵՒ ՄԵՐԾԲԱՐՁՐԱԳՐԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՒԵՐ

թյուններն ու դիտողությունները հաշվի են առնվել: Ի դեմ, մեր ընկերությունը մենքն նրանցից, որոնք ընդիրութ ճամանակցել են օրինակ նազքի ճաշակմանը, ուժերի համեմատ ավանդ ներդելով՝ Քայաստանում ԱՊՄԱ կառուց ներդրմանը: Հուսով եմ, որ 2011-ի հունվարի 1-ի Յանայտամի բարովացիաներն սկիզբն ավա

Դայասօնը խալացածութ վորոյս գուար
թերնունը աղահովագրության նկատմամբ, Ե
նրանի գրծով կիամոզվեն, որ աղահովագ
րողներն այնորին ճարդիկ են, որոնք ամենա
ժետ ժամին դահանջվող ենուուն են լինուա
խաղացիներին ինչպես նյութական, այնուա
ել բարոյական օգնություն ցույց տալու համա

ման միջոցով: Արդյունի՛ւմ, 2010-ի անցած ամիսներին արձանագրվեց 12-ամսյա գնաճ առավել կտրուկ նվազման վարժագիծ:

Այս արդյունավետ վերականգնման ժամանակաշրջանում պահպանական առաջնահարցը կազմության համար առաջարկվում է արդյունավետ արդյունավետ առաջնահարցը:

րության համակարգաստեղծ ձեռնարկություններին, արտահանող ճյուղերին, փորձի միջին բիզնեսի զարգացման ուղղված աշակերտությունը, որը դեմք է նպաստել սննդային դիվերսիֆիկացմանը։ Այս ուղղությամբ իրականացված միջոցառումները արդյունավետ, վերը նշված եւկրների համեմատ նաև, չնայած 2009-ին սննդասական ակտիվ վորթյան էական կրծատմանը, դասկերմ առավել հուսադրող է սպառնան անկանա վեհ ցածր եւ վարկավորման համեմատաբար ավելի բարձր աճի տեմերի ընորհությունը որում՝ վարկային դուրսքելում բիզնեսի վարկերի աճի ընորհիկը։ Միեւնույն ժամանակ, մեր հարաբերական առավելությունները նաև ֆինանսական հաճակարգի կայունության ու վաստեհիության բարձր մակարդակի դաշտային առավելությունների շարքում։

Իրական համապատասխանությունը կազմել է 47,3%՝ սուբյեկտի կողմէն, իսկ գործադրությունը՝ 45,2%՝ սուբյեկտի կողմէն:

Ուղիղենսներին ՏՐԱՄԱԴՐՎԱԾ ԲԻԳՆԵ
ՎԱՐԼԱՅԻ

թյան Երկրների 7,2 %-ի դեմքում, իսկ ահա 2010 թվականին այդ ցուցանիշը կազմել է 10,4 տոկոս՝ ԱՊՀ եւ մերձաբայրան Երկրների միջին 8,7 %-ի դաշտագույնը:

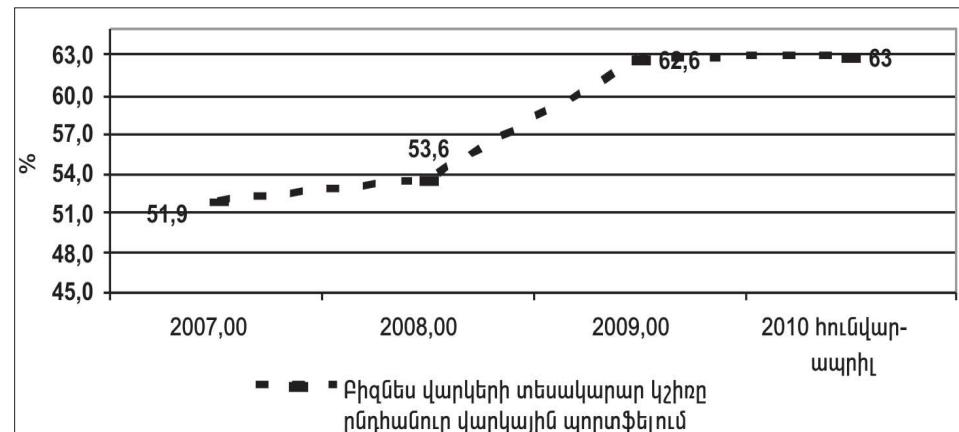
Արտահանման ծավալների աճը Հայաստանում 2004-2008թթ. կազմել է 10,2 տոկոս՝ կոչ ԱՊՀ եւ մերձաբալյան երկրների 26,3 %-ի դեմքում, իսկ ահա 2010 թվականի 1-ին եռամյակում 2009-ի նույն ժամանակաշրջանի հատվածի համեմա այդ ցուցանիշը կազմել է 64,3 տոկոս, այն դեմքում, երբ ԱՊՀ եւ

Ներքայթյան երկրներում եղել է 42,2 տոկոս
Ներուծնան ծավալների աճը Հայաստանում
(ԱՊՀ եւ մերքայթյան երկրների համեմատ)՝
2004-2008 թթ. կազմել է 29,8 տոկոս (29 տոկոս),
2009 թ.՝ 25 տոկոս (32,4տոկոս), իսկ ահա
2010-ի 1-ին եռամյակում 2009-ի նույն ժամանակականության մեջ գրանցված աճը՝ 24,4 տոկոս (10,8):

Ղամենատարա ավելի արագ աճել է ներուծութումը, այս էլ հիմնականում հումքային և ներդրումային աղբանմերի հաշվին, ինչպես նաև շարունակվում է ՎարկաՎորման բարձր աճը:

Նշված դրական միտումներն, անշույս

հուսադրող են: Սակայն մասնագետների համոզմանը, դրանց դահլիճները առաջիկա երկու տարիների ընթացքում թույլ կտա հասկանա՞ւ արդյոյի հաջողվելի է սնէտսության կառուցվածքային վերափոխումը, որն իրական իմբեր կստեղծի սնէտսական երկարաւել աժամանակակից համար ու էապես կրաքարացնի հնարավունքը մարտահրավերներին մեր սնէտսության դիմադրելու ասիժանը: Սա առաջնահերթ խնդիր դիմումներից է, քանզի ծգնաժամի ամբողջական

Ինչ վերաբերում է 2010-ի զարգացումը դիմ, առաջարկի ամփոփմենտը վկայում են, որ հակածքնաժամային միջոցառումների դրական արդյունքները շարունակել են դրսերվել, ինչն արտահայտվել է օսկած երկրների համեմատ արդյունաբերության և արտահանման վերականգնման առավագացման վերաբերում:

Այստես՝ արդյունաբերական արտադրանքի ֆիզիկական ծավալի աճի տեսմող՝ 2004-2008 թթ. և ազգեն՝ է 2.6 տոկոս՝ ՍՊՀ եւ Սեծըա

հաղթահարման տեսակետից չափազանց կարևոր է հենց սնտեսության կառուցվածքային վերափոխումը, որը, ինչպես ցույց է տալիս փորձը, մի բանի տարվա ընթացքում է հնարավոր ամրողական իրազորենի: Դայասանուայս դարագյուն եւս բացառություն չէ, թե բայց մեկ տարբերությամբ՝ ձեռնարկված միջոցներու շահագործությունը կազմակերպությունների արդյունանակավորությունը հիմքեր կանունավոր է առաջարկությունների մեջ և առաջարկությունների մեջ:

3.4

ուղիր սորենը
ռեալ կերպով գրադիւն աղահովագրությամբ: Մինչեւ մեր դեմքում, երբ աղահովագրությունը բյուրոյում մեծամասնություն է կազմում, հնարավոր է ուշակյա զարգացմանը վրա բացասարա անդրադանող որոշումների, ոչ լինելի համարժեք սակագների ընդունում:

- **Ընկերությունը որբանով՝ և դաշտաւորությունը՝ պահանջման համար**

ԱՊՈՎԱ-Ի ԱԵՐԴՐԱՆԱՌ:
- Բավկական լավ: Դայաստանում մեր ընկերությունը միակն է, որ վեց ճամանածոյուղ ունի շրջաններում, որոնք դատարան են հաճախորդների սպասարկմանը: Իմ կարծիքով, անլրոշություն է մարգար ունենալ ճեկ գործակալ, որ դեմք է թե՝ կնիք դայամանագրեր, թե՝ սպասարկուած են թե՝ մեկին ճամանակահատքանորոշուային դատարանի պայը: Անդուիկելով ավելի լացնեմ, որ սվայլ օրենքը, ըստ իս, դեմք է դունաված լինի վաղուց, ասին որ լուծում է նաև սոցիալական խնդիր, եւ մեր բաղադրահանձնելու վերաբետ կզգան ապահովագրության ոռոգուած դրական կողմը, որը թույլ է տալիս վերականգնել մեր ֆինանսական կորուստեր:

- Ուրախալի է, որ օրենքը ընդունվեց: Շուկա-
ի մասնակիցներ օրենքը պրատ սրածառնու

Բարեկազիր ժեռությունները և միջերսիկ բախումները

Այս օրերին միջազգային լուտերի հիմնական թեման նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություն Դողստանում ընթացող հերթական միջերմիկ բախումներն են, որնց հետևանքով զրկվել են բազմաթիվ անմեղ ճարդիկներ: Արդեն հայորեական վում է 75 հազար ուղեկի փախուսականների մասին, որոնք աղասան են գտել Ուգրեկանում: Դժեցնենք, որ միջերմիկ բախումներ Միջն Ասիայում, հաւաքարեն հայտնի Ֆերգանայի հովտում, առաջին անգամ չեն, որ տեղի են ունենում: Նախկինում՝ ԽՍՀՄ-ի բայալումից անմիջապես հետո նման բախումներ տեղի են ունեցել նաև Ուգրեկասանի եւ Անյանկա Ղազախսանի սարածիւն: Այն ժամանակ հարձակմանը հիմնական թիրախը բռն-մեխերից էին, որոնք Սասյինի հրամանով բնակեցվել էին Ֆերգանայի հովտում էլ ավելի սրբով էրմիկ հակասությունները Միջին Ասիայի հանար կենսական նշանակություն ունեցող այդ սարածիւն: Նմանաշիդ միջերմիկ բախումների դաշնառը, առաջին հերթին, բռն-սեփական կառավարության կազմած բարեկարգություններն են, ինչ հետևանքով ստեղծվում էին նոր հանրապետություններ, որոնց սարածիւն անդաման հայտնվում էին հարեւան երկիր էրմիկ խմբերը՝ տաշինելով բնակեցված շրջանները Ուգրեկասանի սարածիւն, դրզնելով եւ դա-

զախներով բնակեցված շջանները՝ Ուգրելսամի, իսկ ուգրեկներով բնակեցված տարածքները Դրզսամի տարածքում եւ այդպէս շարունակ: Նորաստեղ համապետությունների բարեզզարման ննան «մեթոդիզմիան» լատահական չէր, եթիկ ննանաատիմ խառնաչորս ստեղծվուի որ, որդեսզի հետազում հնարավոր լինի Վերահսկել, իսկ հարկ եղած դեմքում, դրի միջամտությամբ, «տայրեցնել» այդ համարաբետությունները ներսից: Բոլցեկիկների ննան գործելառը լատահական չէր, վեցիններս այս հարցում օրինակ էին վերցնում «աղաղակիր» Եվլողայից, որը մինչ այդ նոյն սկզբունքով հայսին Սայս-Պիկոյի դայմանազորով բաժանում էր Սերձավոր Արեւելք, ինչի հետևանով կրնական եւ եթիկ տարբեր համայնքներ հայտնվում էին տարբեր բետությունների սահմանների ներսում՝ այնտեղ արհետական եւ վերահսկելի լարվածություն ստեղծելով: Հիւենին նոյն երաժ բետությունը, որտեղ իշխող սունանի փորածանությունը իր հսկողության տակ էր դահում Ժահ մեծանանությանը եւ երկրի հյուսիսում միաձոյլ բնակող բրդերին: Անգլ-ֆրանսիական՝ Սայս-Պիկոյի համաձայնագործ եւ եթիկ ու կրնական տարբեր համայնքներ խանձելու սկզբունքը բետություններ էին ստեղծվում թէ Սերձավոր, թէ Միջին Ա-

Եւելքում եւ թ՛ Կովկասում: Նաև մետուիրուն Աերը, որոց սահմանները գծել են գերեզրու թյունների բարեզագիրների ջանելով, բազմա թիվ են եւ ամեն դահի նրան կարող են դայթե միջերնիկ այրումնալի բախտմանը, ինչից է առաջին հերթու օգտվու են նախկին բարեզրու զագիրների ներկա իրավահաջորդները: Քետեւ արար չկան ոչինչ ավելի կտանապալոր, առա սե փական երկի սահմանի գծելու իրավասուրյունը նը գերեզրուիրուններին հանձնելու գայթակղությունը: Զնայած հասկանալի է, որ Վերջիններ իր հրենց բարեզրու կազմելիս սարածաւու ջան ժողովուրդների կարծիքը չին հարցնում այլ անում էին ամեն ինչ, որ, սաեօն, հայրանու Նախիջևանը եւ Լեռնային Ղարաբաղը հայտն վեհին Աղրեջանի, իսկ Զավախին էլ հարեւա Վրաստանի կազմում:

Այստեղից էլ հիմնական հետևողունը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ներկա սահմաններն այն օդիշմալ գիծն են, որի փոփոխության մասին կարող են երազել տարածաշրջանը հետքական հերթական լարվածություն ել էր նիկ բախումներ «Խաչուսող» ժեռությունների բարեկազիրները:

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

Հարյուրավոր զնիեր Արդգուսանում

Մուկուն պահանջում է լիակել «Մանա» ռազմակայանը

Ղրղզսանի առողջապահության նախարարության սվյալներով, Երկրի հարավում Վերցին օրերին տեղի ունեցող ազգամիջան քախումների զնիերի թիվը հասել է 170-ի: Այդ մասին հաղորդում է 24kg լրատվական գործակալությունը: Պաշտոնական սվյալներով, Օչչ նարզոս սղանված ուզբեկների թիվը 94 է, Զալյալաբադում՝ 43: Բուժօգնություն ստանալու համար դիմել է 1762 մարդ, որոնցից 826-ը հիվանդանոցներում են:

Սինէդեր ականատեսները տցիւմ են, որ միայն Օռում ջարդերի ժամանակ ստանվել է 1500-2000 ութբեկ: Տեղաբնակներից մեկու «Մսկովյակի կոնսոմոլեց» թերթի թթակցին ասել է, որ առողջապահության նախարարության դաշտունական սվյաները հիճնված են միայն բուժիմնարկների փաստիք վրա, բայց իրականում վիճակը շատ ավելի լուրջ է: Ուզբեկների հայրությավոր սներ հրկիզվել են:

Դրզսանի հշմանդրութեան
ասում են, թէ անկազմությունների
կազմակերպմանը մասնակցել են
ասիկ Վարձկաններ, որոնք կատարել
են դիվերժիաններ՝ ճշնեցված աղա-
կիներով ավտոմատներից գնդա-
կահարել են թէ ուզբեկների եւ թէ
դրզների: Զալալարադի դարեփի
կարծիքով, այդ գրիհյաններին Վա-

Ճեկ Են Երկի նախկին նախազան
Կուրմանբեկ Բակիեվի ընտանիքի
«հիմանարկված» մերձավորները:
Միջազգային կազմակերպու-
թյունները չեն ցաղում հետևող-
թյուններ անել: ՄԱԿ-ի Աս անդամ-
ները Երեկ դատավարել են Ղրղի-
սանի հարավի դեմքերը, կոչ Են ա-
րել անհաղղաղ դադարեցնել արյու-
նահեղությունը, Վերականգնել
կարգուկանոնը, աղափնյու-
թականացնել օգնության անարգե-

Ճեկ Են Երևի ճախսկին ճախսազահ Կուրմանքեկ Բակիեւի ընտանիքի «հյախանազրկված» մերձավորները: Միջազգային կազմակերպությունները չեն ցատրում հետեւողուններ անել: ԱՍԿ-ի Աս անդամները Երևան դաշտավայրում են Դրզգանի հարավի դեմքերը, կոչ են արել անհաղաղ դադարեցնել արյունահեղությունը, Վերականգնել կարգուկանոնը, աղափուել մարդասիրական օգնության անարգել բակավալել է Կուրմանքեկ Բակիեւի կցւուր որդին՝ Մարսին Բակիեւը, որի նկատմամբ Դրզգանում ժրեական գործ է հարուցված խարդախության մեղադրաննով: Սայսից նա միջազգային հետախուզման մեջ էր: Ներկայունս Դրզգանի գլուխավոր դաշտախազությունը դաշտասվում է Մեծ Բրիտանիայի հետախություններին դաշտուածես դիմել Մարսին Բակիեւին հայրենի արտասեւու ինըրաննով:

«Վաշինգտոն թայն» թերթի տվյալներով, Բիշեմիկի օդանավայրային մոտ գտնվող «Սանաս» ամերիկյան ռազմակայանը հայտն

«Կաշինգտոն թայմ» թերթի և սյալներով, Բիօբեկի օդանավայրայանի մոտ գտնվող «Մանաս» ամերիկյան ռազմակայանը հայտն

Վել է փակման վտանգի առջեն «Ուսաստան» անդրկուլյաս խաղերով փորձում է ազդել Դրզգա տանի ժամանակավոր կառավարության վրա, որն անցյալ շաբաթ թափեցին բախվեց ազգամիջյան ընդհարումների նոր այլին», գրում թերթը:

Պենտագրի աղբյուրներից մեկը
թերքին հայսնել է, որ մայիսի վե-
ցերին Բիօւթիկը, ԱՄՆ-ի հետ կնքա-
համաձայնագրի դայնանների
հակառակ, ԱՄՆ է դահանջու-
«Սանաս» ռազմակայանին վսփե-
լիք մատակարարող ենթակառապալ-
ռուներից: Վեճը հարուցել է վսփե-
լիքի մատակարարման ընդհատու-
ներ: Հունիսի 6-ին Բիօւթիկը հրա-
ժարվել է դահանջից, բայց հունիսի
սկզբունքում առաջին շաբաթութեան
է վճարել հարկեր:

ԱԱՍ Վարչակազմի նախկին աշխատավորական մեջը թերթի հայտնել է, որ ՌԴ կառավարությունը նը Բիելսկից դահանջում է փակել ամերիկյան ռազմակայանը «Լոբբիստական նողատակություն» գործառնությունը՝ այդ երկրության վեհապետության մեջ հատուկ բանագինա վարչության կողմէն՝ Ուլուսայլուն», ասել դաշտում: «Դրզգանի կառավարությունը փող է ուղարկում, իսկ Մոսկվան օգտվում է արիթից», ասել է աշխատավորականը:

Ներիկ: Երկրորդ խմբի Երկրները լիովին չեն հաճախատասխանում այդ օրենսդրության չափանիշներին, քայլ դպյակի հաճախատասխան ջաներ են գործադրում: Երրորդ խմբի Երկրները լիովին չեն հաճախատասխանում չափանիշներին և բավարար ջաներ են չեն գործադրում: ԱՍՍ-ի, Խամարձական, Գերեզմանիա, Ֆրանսիա, Կանադան եւ մի շարք այլ Երկրներ (ըստամենը 26 մետոքյուն) հայտնվել են առաջին խմբում:

Արկությունն ԱՄՆ-ում դեռ չի վերացել

Սիելնոյն ժամանակ նա դարձաբանել է, որ սրկավաճառները հիմնականում «օսարելքրացիներ են, որոնք հավաքագրվել են իրենց երկրներում և բերվել այստեղ կամ Շերպադի են ԱՍՍ»:

Պետդեղարտամենի Անրկայացուցիչը նաև նետէ է, որ աշխարհում ի հայտ է Եկեղի սրբավաճառության

«կանացիացման» միտում: Նրա խոսելով, «դա դուքս է գալիս սեղական ժահագործման նոյատակ կրկ իրականացվող մարդկանց առողջապահության ավանդական կարծրահիմքի տրամադրելիք»: Նա ապելացրել է, որ «սրկությունից սահմանադրությունը են ավելի ու ավելի մեծ թվով կանայք»:

Մերօյա իրականության մեջ «դրդովակ» նվազարանը սատել է նոր անոներ՝ ծիրակի փոռ, եղբան փող, սրինգ: Մինչդեռ, վաղաճական ժամանակների հի վեր, հայոց մեծերը, նոյն ինքը՝ մեծն Կոմիտասը, անգամ խորհրդային տարիների մատողությունը, գրելով «Եղեգան փող», «Հովկական փողը», «Ծիրականի փողը», «Մինչդ» ուստիեցացել են կոմիտասյան հովկական փողի=սրինգի տեսակը:

Սասնագիտական, հանրագիտարանային բնույթի աղբյուրից տեղեկանում են, որ ծիրանենուց հայր լատրաստել է հովվական Վոդ=սիրիզ, ուզբեկը՝ գրունա, աղրեջանցի՛ց գրունա, դրտուկ, դաղսանցի՛ց գրունա, դրտուկ, սվի Եւ Եռապար կամիթային նվազարան՝ աչար-կումուզը՝ ծիրանենու մեկ աճրոջական կտորից: Ուզբեկներն, օրինակ, հետեւ գրունան կարող են կոչել՝ «ծիրանագրունա» Խակ ո՞յն նվազարանը նկատի ու մնեին հայոց մեծերը հայոց դաշտանաւութային անցյալի ուժ

լրում էր, հնչում էր սրբային փողը Սաստմից գաղթած կարվալանցից սրբահարի որդի Վաղինակ Մուրադյանի (1929-2004) բանավոր վկայությամբ, 1947 թ. Ալբուզի (Յանկիի նում՝ Թալիշի) եկեղեցին վերականգնելու նորաւառով, ուղարկած աշխատից գաղթականների աջլուն ներ տեղափոխելիս, համբուցյալի մարմնի հետ՝ որդես սրբազն մաս սունի, հայսնարերեւիլ է հովվակա սրինգ=փող: Այս չեր բայրայվել բանի որ դաշտաւասիս կրով եւ ձերպվ հատուկ նշակած է եղել: Իր նախանձեցից թիւ ծերումի Վաղինակը լսել է, որ ճեցիների «ամենամեծ ուժավայրը՝ Մարմրա սարն էր: Ենտեղ նաև գում էին մենակ սրին, ուրիշ գործիք չկար, եւ րեդեր մասնակից էին մեռ ուրախությանը»: Մրգային փողին ձայնին մարդիկ ենթարկվում էին ինչշեմ Ավետարանին, իսկ բահանան ասում էր. «Փողիուչի թեւզ դաս լար միւս կմնա»: Տղամարդկանց համար բաղձալի դահ էր «Յախության», «Վեր Վերին», «Ջոշա

իշը, դասկերելով փողահար= սր գահար հրեւսակ կամ հովիվ, դա կերացրել է կոմիտասյան=բակու ցյան հովվական փողի=սրճի տասկը, որ դասկեր տարեվոյն դուժովի=նայի դասկերից: Միջնա դարյան հեղինակները, մարգարեա նայով «փող=սրինօ=բլու» նվազա րամի մասին, նոյնու սվել են այ հոգեթափանց նվազարանի նկարա գիր՝ գերծ դահելով մեզ ամենայ ժիշտումնից: Դիշատակեն միայ դատմահայր Մովսես Խորենացու և Շումբ:

Նշենք, որ արդի հրատարակություն ներում. մասնագիտական, ակադեմիական, նվազարանագիտական հանրագիտարանային բնույթի առ խառնություններում շնչական միա փող նվազարանները, որոնք կմնան ստորեւ, բաժանվոյն են 3 ընտանիքին:

1. ՍՐԱԳԱՅԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔ. օրինակ՝ հայկական ՄՐԻՆԳ=ԲԼՈՒՀ ՓՈՂՈՑ: Այն եկու ծայրից բաց, դարձ փող է, սովոր եղանակով օդը մրց վում է փողից ներս եւ հնչյուն

Ղայ Ծվագրանագիտության հիմք նախին երից Արամ Զոչարյանը լեզվակային դրսորվին սկեց որ նույն՝ «գանձափող», «սրինգ» բառը վերապահելով բացառաբետ սրգային ընտանիքին (ինեւ, սրճարի ներից՝ «օվին» թուրերեն կրչկնան «դրույշ», ռուսերեն՝ «դրույք», առաջին մեջ՝ «սովիչ», «օվի», ինչ որ դրույթը թուրերեն նշանակում է սվիահու օվի դատաստոր-վաճառող, սուրբ սովելով ազդանշան տալ, ռուսերեն՝ «դյածեց»): Յամաձայն ակադեմիական մասնագիտական հրատակության, դրույկ = նայ = օվանակ փողը՝ «փակ ժենի կատաման հոգ մար» է: «Գանձափողը գորկ է օրինական միջոցներից», - գրում է Զոչարյանը և նույն, որ «դրույտը օվանակիողով հնչող մեղեդիները՝ «հեռու են այն հեթիքայնությունը ու թուշությունից, որով օժմական հրաւագործ սրինգը: Սրինգն ավելի ներգրիծում, եթե ունկնդիր միշտը դառնա է»:

Ծից վեր է այն, որ յուրաքանչյուր ազգ ունի ընդամենը մեկ մայրենի լեզու, ուստի եւ այդ լեզվի համեմատ հնչում՝ թթ խոսի, թթ երգի, թթ, հասկանայի է, նվազարանի, անի որ այս ազդու միջոց է հնչումն որպէս ձեռավորելու հարցում։ Դանձածայն Կոմիտասի, հնչյունը՝ «զարկերակը», ճշգիտ հոգին է երգի։ Նոյնական են ժողովրդի լեզուն եւ երգը, «այնուև որ իրարից բաժանելի անհնարին է», անի որ, հնչույթս նույն է նա, խոսր դանդաղեցնելով սասնում ենի երգ, երգ արագացնելով սասնում ենի խոսւ։ Ելնելով նույն դրույթից, որը նա խիս կարտուրով է, կարելի է հասկանալ եւ հիմնավորել Կոմիտասի հետեւալ դրույթը։
«...Քոյոր ազգերն ալ՝ իրեւ ազգային նույնագրան՝ մեկ գործիք մը միայն կունենան ընդհանրաբես։ Դայց մէջ այդ ազգային նույնագրանը փողո՞ն է, որ, դժո՞ւ է անզամ նըն ալ կրկնեն, խորունկ ազդեցութիւն գործեց բոլոր համաժողովականներուն մէջ, իր դարգութեան մէջ դարձակուած վեհութեամբ»։

*Որ նվազաւանք նկատի ունեին հայոց մեծերը՝ գրելով
«ԾԻՐԱՆԱՓՈՂ», «ԵՂԵԳԱՆ ՓՈՂ»*

ընթացքում, գրելով «Եղեգան փող», «Հովվական փող», «Ծիրանի փող», «սրինգ»:

Կոմիտասյան հովվական սրնգային փողի տևակի մասին մեր ժողովրդի առ Երեսիներ են գրել, ինչ-ուն օրինակ, 1915 թվականի զիներ Ուլբեն Ստելակը, Դանիել Վարուժանը, Սիհանանքն, 1937 թվականի զիներ Թոքովենքը, Զարենքը, ասուն իշխ Ճանապարհը բռնած Գուրգեն Մահարին, Օսեւ՛ Նախիջ Զայանը: Ի վեցու, «Ծիրանի փող» ստեղծագործության համար բանտարկվեց եւ սովորվեց Ակսել Բակունցը: Նա մանրանասնորեն նկարագրել է ծիրանի փողը, որը ձիւ եւ ձիւ կոմիտասյան հովվական փողի=սրնգի նկարագրությունն է:

Սուետ Գալույանի հերոսը (Մելոն) օպերի ձանադարին կորցնում է իր ծիրանափողը։ Աղա նորն է դատարաւում կոմիտասյան-բակունցյան հովվական սրճարանի փողոյ ժամանակ, սովորականից ավելի երկար, սակայն առանց նվազանցեթի։ Նա այլևս երեք չէր նվազելու, այլ փոխակերտելու եր հովվական փողոյ եւ օգագործելու եր իրեւն ծխամոր։ Իր «Եղրուն» նա չէր ծխում։ Եվ եր փիդյաները՝ Արյուր Սերոբ, յոյնու մերը, բամբկերկ սարերմ, յմրում էին քարձանալ իրենց մոտ ու փողոյ փշել, Օրանի այդ նվազի տակ դարման էին հայոց հինավորց ռազմական դարը։ «Յա խուչա»-ն (=ԾԱՓՊԱՐԸ=ԾԱՓԽԱՎԱՐԸ)։ Բակլոնցյան հովվական «ծիրանի փողը» «կարմրավուն սրինգն» էր։ Այն հովվաների սպիրական սրնգից իջ ավելի երկար էր, որի նվազի տակ «Յա խուչա»-ից երկիրն էր դրդամ։ Նաման դարման էին «հսկաների հին դարը»։ Մուտքայի գալույանի հերոսներից Սնին, որը մարմնավորում էր իր հորեղորդ, իր սրնգից չէր քածանվում։ «Փողիուն Սնին, ծիրանի փողը ծնկմերին մեկնակ հսկանէ ծիրուն» է։ Փողիուն

Ծնունդ է առնում կենդանի ժնչի ե փողի հղումից: «Փողը ձայնում ամենաբարակ շնչով անգամ» գրու է Կոմիտսաբ:

2. ԲԵՐԱՍՆՅՈՎԿ, ՇՐԹՆԱՅԻՆ
ԸՆՏԱԾԻՔ. օրինակ՝ ԵՇՓՈՐՇ: Այ-
ունի թասիկանման՝ ձագարած
բերանց, կցվում է փողին=իրանի
որդես հավելադրի ճաս, հնչյունը ա-
ռաջանում է թասիկանման բերան
ցին սեղմված նվազողի շուրթե-
ատանմամբ:

3. ԼԵԶՎԱԿԱՅԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔ. Որինակ՝ ԴՐՈՒՅԴԿՅԸ: Այս ումի լեզվակ, որը կցված է փողին=իրանին որպես հավեադի մաս: Այդ լեզվակը որ պատրասլվում է Երեխմակից, որ մասնակի ձեղիումն ասացվում են գոյզ Երեխմակիթեղմեր, եւ այդ որոնակաթետների տասանումից է առ

լուսաբարձր թիւնություն տառածություն է և ռաջանուն հնչյունը, որը տարբե սրճագին փողի հնչյունից: Կոմիտասը լեզվակային նվազա րամը եւ առանձնակի՝ «դրտությունը կոչում է «նայ»: Արդյո՞ք նա նկատի ունեցել այն բուն հայկական «նայ» բառանմատը, որ նշանակում է «խո նավ, թաց» (կատարողի խոնավ ժից դրտություն=նայի լեզվակը թշվություն է եւ լարվածից ընկնում, ուստի այս փոխարինվում է մեկ որից լեզվակը), իսկ միգուց Կոմիտասը կը պատճեն է ունեցել դաստիերեն-թուրքեան «նայ»-ը, որ նշանակում է նաև «կ դեզնավ»: Իրենց «դրտություն=նայ»-ի լեզվակը: Այս սին մեր ընկանություններ: Այս

Մի օճակ տպալու հմայք: Մասյան
Կոմիտասը զոյց է լեզվակ ունեցող
նվազարանները (մասնաւրաբար
դուռը կը, զուռնան) համարել է օսա-
ժողովրդական երաժշտական լե-
վանածողությանը:

կատարված ուսումնապիրությունները նույնացնելու գործը են ասիս, որ մի ժամանակ փակ պահանջանակ է դաստիարակության համար:

Է Ավագարանազիստ
կան հանրադիմում, «Քարե դարից
մեթե վերագրվել է խորհրդական քննությունը»:

Ակարագրող դրվագուն, որ «Եղեգան փող»-ը եղած է առաջին հավասարաբես բարեկարգության մեջ՝ և եւելի, ծովի եւ օդի համար առաջին է ծննդը է աշնանը և առաջին տրամադրությունը: Միջնադարյան պատմություններում հաղորդում է՝ Վերհած առաջին վագ Ու Սահակի եւ Արքայի առաջին առաջակա աշակերտներ՝ «արեգակ առաջին առաջակա աշակերտներ» (Խորենացու): Վերաբերյալ, որոնք Վերաբերյալ, Հայոց աշխարհ, այն առաջակա աշակերտները, լայն էին, առ Վելեկ, որ կարողանար միանանան: «Ասա փողոց հնչողությունը կամ է հեղինակը,- եւ ոչ անմեր ...»: Ուշագրավ է, ու ազգական սկյալմերը:

Այս տեսակետը նա հայտնեց մի-
ջազգային գիտաժողովից (Փարիզ,
1914 թ.) Վերադառնալուց հետո, ուր
նա գրավել էր բոլորի ուշադրությու-
նը՝ չունենալով եւ ոչ մի ընդորիմա-
խնու: Այնտեղ հավաքվել էին համաշ-
խարային ծանաչուն գտած անկա-
նի գիտականներ, երաժշտականներ,
արվեստագետներ: Նրանցից մի մա-
սի համար հայ երաժշտությունը ոչ
միայն նորություն էր, այլև՝ «ապ-
րեցնող նորություն», լոյս, սակայն
ոչ թե կիզող արեգակի, այլ՝ երկնա-
լին:

Ուսի հարց է առաջանում նվագաւաճներից որը կարող է դարձնալ ժողովրդի հոգու իրական արտահայտչութեան, ներմուրումներ, բովանդակել Եզ-վի եւ Երգի հնչյունին բոյոր նըրեանգեր՝ ողջ գումարնակը։ Պատահական չէ, որ Կոմիտասը ըլովութիւնից սրինգ նվագաւաճնու է կատարում հոգեւոր եւ ժողովրդական Երգեր՝ ներկայացնելով առանձնահաևկություններ հայ հոգեւոր եւ ժողովրդական Երաժշտության, որոնք նա հանարում է նոյն արմատից, նոյն ակունքից բխող, առ Վաղուց՝ ֆոյր եւ Երայր։

Կոմիտասի ժուակեթը հստակ է.
Նա գտնում է, որ ժողովրդի նվազա-
րանը կարող է լինել Եւ հանդիսանալ
որպես այդդիմին՝ սրբային ընտա-
նիի նվազարանը, այն ընտանիի,
որն ունի ժողովրդի հոգու Եւ սրշ-
չափ անհուն խորություն, անսահ-
ման բարձրություն Եւ լայնություն։
Այսպիսով, Կոմիտասին հաջողվիա
է լուսավաճել խնդրանկարոց Եւ
դժվարին հարցի, որը ուղղել է ուսու-
նական հասարակության հոգուներ

» նախրողի հյայցը թերե Շումե,
Դին Եզիմսու, Դին Յնդկաստան,
Եգեյան (Կրտսե-Միկենյան) Հունաս-
տան:

Ուսի, կարծում եմ, եկել է ժա-
մանակը՝ մեր հոգու թարգման նվա-
գարանի՝ կոմիտասյան սրճի Վե-
րաբերելուրման՝ խթանելով մար ըն-
թագն, որմես նեանոնց անհետա-

թագլ, որովան սպասում առնասացող նվազարանի տեսակ, սրնգային մօւկուքին տալով այնդիսի զարգացում, որդիսին սացավ որև-

սրնգի= բլույշ= «ծիրանափողի»= «եղեգան փողի» հետ:

ԳԱՅԱՆԵ ՊԱՆԻԵԼՅԱՆ
Երաժիշտ-մշակութաբան

